

Joc de poder i de tensions al Regne Unit

■ Judith Mora

Julian Assange afronta des del Regne Unit un procés d'extradició a Suècia. Des d'aquest país va negociar amb *The Guardian*, un dels cinc mitjans que van filtrar els cables que tenia en el seu poder. Però tot i l'escàndol suscitat arran de la publicació d'aquelles informacions, les relacions entre els periodistes britànics i Assange han estat des d'un principi carregades de tensió i desconfiança. Judith Mora, periodista de l'agència EFE a Londres que ha seguit el cas d'a prop, explica el perquè

d'aquesta relació difícil.

El 28 de novembre del 2010 *The Guardian* començava a publicar, en coordinació amb quatre capçaleres estrangeres, una de les informacions més importants de la seva història. Amb el títol "La filtració de cables d'ambaixades dels Estats Units desencadena una crisi diplomàtica global", va inaugurar una saga de sensacionals notícies elaborades a partir de 250.000 despatxos filtrats per WikiLeaks.

Pocs mesos després d'aquella exclusiva, les relacions entre el rotatiu londinenc i Julian Assange –que afronta al Regne Unit un procés d'extradició a Suècia, país que el reclama per interrogar-lo sobre suposats delictes sexuals– estan força deteriorades, i les filtracions ja no les canalitza aquest diari, sinó el conservador *The Daily Telegraph* i, ocasionalment, el *Financial Times*.

El trencament entre els antics col·laboradors respon a diversos motius. D'una banda, a la percepció d'Assange que els seus socis del *Guardian* i altres publicacions "progressistes" del país l'han traït difonent informacions que considera difamatòries i, de l'altra, al distanciament dels periodistes implicats respecte a Assange a mesura que es complica el procés judicial.

En general, la resposta dels mitjans britànics al fenomen WikiLeaks ha estat molt ambigua. Passat el furor de les primeres revelacions, emissores com la

BBC o prestigiosos dominicals com *The Observer* s'han centrat a qüestionar els procediments del famós portal o a criticar l'enigmàtica figura d'Assange, en lloc d'investigar les dubtoses activitats dels governs exposats.

"Els grans mitjans convencionals són part de la premsa lliure, però també són part del poder establert", entre altres coses perquè volen cultivar una bona relació amb les forces dominants, observa Arianna Huffington, directora del digital *Huffington Post*. En el cas de les filtracions, afegeix, alguns periodistes "s'han esforçat massa a protegir els poderosos de l'avergonyiment".

El trencament amb el *Guardian* es va materialitzar el 2 de febrer, dos dies després que el periodista d'aquest rotatiu David Leigh –un dels negociadors de l'acord amb WikiLeaks– i Luke Harding, el corresponal a Moscou, publicuessin un llibre on detallen la difícil negociació amb Assange per assegurar-se la filtració dels cables.

WikiLeaks: Inside Julian Assange's war on secrecy (WikiLeaks: dins la guerra de Julian Assange contra el secretisme) –del qual Spielberg acaba de comprar els drets per fer-ne una pel·lícula– revela les tenses converses amb el fundador del portal i presenta a l'expirata informàtic com una persona excèntrica i capritxosa, que volia dominar els mitjans amb qui havia de col·laborar.

En els darrers mesos part de la premsa britànica, com és el cas de l'*Observer*, han criticat els procediments de WikiLeaks. Foto: Arxiu

La publicació del llibre es produïa una setmana abans que Assange comparegués el 7 de febrer a Londres en la primera vista del procés d'extradició a Suècia, quan el seu equip legal va argumentar que l'austràlia era objecte d'una persecució motivada políticament i que l'entrega al país escandinau podia derivar en una eventual extradició als Estats Units, on se'l pretenia processar per la difusió dels cables diplomàtics i que podria afrontar la pena de mort.

Però la publicació del llibre només va ser la gota que va fer vessar el got. Anteriorment, el 17 de desembre, el periodista del *Guardian* Nick Davies, iniciador frustrat de les negociacions amb WikiLeaks l'estiu del 2010, havia publicat en el diari una informació que,

segons diverses fonts, va ser considerada per Assange tota una traïció, ja que difonia documents confidencials de la fiscalia sueca que detallaven les acusacions de les dones. La filtració, que aparentment exclouïa dades que haurien qüestionat la motivació de les noies,

Pocs mesos després de publicar les filtracions, les relacions entre *The Guardian* i Assange estan força deteriorades

apareixia en un moment en què Assange i el seu portal eren assetjats tant políticament com tecnològicament, en retirar Amazon o Visa el suport al web. La Federació Internacional de Periodistes va declarar aleshores que els atacs dels Estats Units tant a WikiLe-

aks, a Assange com a Bradley Manning (el soldat que suposadament va filtrar els cables) “indiquen un ambient de persecució i intolerància que és perillós no només per a aquests dos homes, sinó també per a tots els periodistes que investiguen afers públics”.

La complexa relació entre els mitjans i WikiLeaks va començar durant la negociació mateixa de la filtració dels cables, segons expliquen al llibre.

L'acord del novembre amb el *Guardian*, *The New York Times*, *Le Monde*, *Der Spiegel* i *El País* per a una publicació coordinada havia estat precedit amb mesos de tibants converses en les quals el fundador del portal havia volgut imposar els termes, mentre els responsables dels diaris lluitaven

Entrevista a John Pilger, periodista "WikiLeaks representa el periodisme lliure"

John Pilger en una imatge d'arxiu. Foto: Xavier Gómez

El guardonat periodista d'investigació australià John Pilger va ser una de les primeres persones que van avalar públicament a Julian Assange, durant el procés d'extradició a Suècia.

Vostè ha condemnat la persecució d'Assange. Qui el persegueix i per què?

Assange s'ha fet enemics importants. Tots els que expliquen la veritat, o la faciliten, se'n fan. Al Regne Unit el Ministeri de Defensa considera una amenaça a les seves maquinacions militars els "periodistes d'investigació", amb els "espies russos" i els "terroristes", segons un dels cables de WikiLeaks.

En el seu últim documental, "La guerra que no veiem" (The war we don't see), denuncia la informació esbiaixada

sobre conflictes que rebem dels mitjans de comunicació convencionals i entrevista a Assange. El portal és una alternativa fiable?

WikiLeaks va de revelacions, i el periodisme no té massa sentit si no es dedica a fer-ne. WikiLeaks qüestiona els po-

"Els atacs a WikiLeaks demostren com el periodisme antic, ranci, està donant pas a una cosa nova i irreverent"

ders fàctics i poc transparents, i això és un deure fonamental del periodisme. Malgrat l'alta tecnologia, WikiLeaks no fa res més que una vella tasca periodística, explicar al públic qui va dir què, quan i a on.

El Govern d'EUA ha detingut el soldat Bradley Manning –qui suposadament va filtrar els cables diplomàtics nord-americans al web– i el reclus en condicions que Amnistia Internacional ha qualificat d'"inhumanes". Què diu això de l'Administració Obama?

El Govern d'Obama només és un altre govern dels EUA. Cadascun d'ells és pitjor i més repressiu que l'anterior, i el d'Obama no n'és pas una excepció. George W. Bush no va aconseguir processar cap confident, mentre que Obama n'està processant més que cap altre president a la història.

Quines conseqüències tenen els casos d'Assange i Manning per a la llibertat d'expressió?

Un destacat advocat constitucional nord-americà em va dir que si Assange o Manning són jutjats per revelar la informació, els efectes per al periodisme seran esgarrifosos. Significaria que, als EUA, qualsevol periodista podria ser acusat d'espionatge, conspiració o qualsevol cosa similar amb l'objectiu de silenciar-lo.

Vostè critica que periodistes britànics, inclòs la BBC, hagin atacat Assange, dubtant de la seva innocència i qüestionant els mètodes de WikiLeaks. Els periodistes li haurien de donar suport incondicional?

Haurien de donar suport a un periodisme lliure, i això és el que WikiLeaks representa. Personalment penso que tots tenim dret a la presumpció d'innocència.

>> Ve de la pàgina 65

Com afecten al periodisme en general els atacs a WikiLeaks?

Demostren com el periodisme antic, ranci i deferent està donant pas a una cosa nova i irreverent. Exposa als mitjans corporatius com una extensió del poder empresarial. El cèlebre *New York Times* va ser el més covard de tots: què va fer quan va rebre els cables de WikiLeaks? Va anar a la Casa Blanca i va preguntar: “Si us plau senyors, diguin-nos què n’hem de fer”. Els responsables no són periodistes, són cortesans.

A “The war we don’t see” explora la relació periodistes-poder. Com ha evolucionat aquesta interacció a la història?

No ha canviat en absolut. Els periodistes integrats (que viatgen amb l’Exèrcit) ja van tergiversar les matances de la Primera Guerra Mundial i ho continuen fent en les actuals guerres colonials a l’Afganistan, al Iemen i a Somàlia. El que ha canviat és la conscienciació del públic. Internet n’ha estat el major reeducador: Per exemple, amb l’arribada de WikiLeaks.

Quina és aquesta “guerra que no veiem”?

Són notícies que no t’arriben, censura per omissió, la forma més agressiva i que rara vegada s’admet. Aquestes notícies parcials és com “nosaltres”, els estats d’Occident, intentem dirigir el món, presentant la invasió d’altres països i altres actes rapinyaires com a morals, legals i necessaris per al bé comú. 📌

per mantenir-ne el control. Segons el llibre, hi va haver moments de màxima tensió, com quan Assange va voler excloure el *New York Times* perquè havia publicat un perfil seu desfavorable.

La complexa relació entre els mitjans britànics i WikiLeaks va començar durant la mateixa negociació**DISTANCIATS**

El 24 de febrer del 2010 el jutge Howard Riddle va autoritzar l’extradició a Suècia del director de WikiLeaks. Aquell dia, David Leigh –periodista de projecció internacional gràcies a WikiLeaks– carregava contra Assange perquè al judici havia criticat el sistema europeu d’ordres de detenció.

Leigh el cominava a acceptar “en silenci” el veredict i a deixar d’airejar la seva vida privada, mentre instava els periodistes i “liberals” del món a oblidar-se dels problemes legals d’Assange i a centrar-se en “els assumptes veritablement importants”, com l’impacte de la revelació dels cables en els secrets d’estat o fins a quin punt WikiLeaks ha contribuït a la dissensió en els països àrabs. Aquest esforç per separar Assange de WikiLeaks i WikiLeaks del periodisme convencional reflecteix, segons Ian Dunt, de *Politics.co.uk*, la inquietud

L’exdirector de la revista *New Statesman* ha recordat als informadors la importància de fer costat a WikiLeaks

dels professionals davant el naixement d’un nou tipus de mitjà de comunicació global, “que elimina l’intermediari (el periodista) per revelar directament la informació d’interès”.

La tendència d’alguns periodistes britànics a centrar-se en Assange es palesava en un article de l’1 de març a la

revista satírica *Private Eye*, en el qual el director, Ian Hislop, revelava una conversa privada amb l’australià que, suposadament, l’acusava d’haver conspirat amb David Leigh; Alan Rusbridger (director del *Guardian*) i John Kampfner, d’Index on Censorship, una influent organització de defensa de la llibertat d’expressió. Segons Hislop, va acusar-los de conspirar contra ell i WikiLeaks perquè eren jueus, tot i que després se’n va desdir. Aquest encreuament d’acusacions ha arribat a tal punt que ja surten veus que recorden la importància de fer costat a WikiLeaks, com la de John Kampfner, exdirector de la revista *New Statesman* i conseller delegat d’Index on Censorship.

CANVIEN LES TORNES?

Les relacions de Kampfner amb l’australià es van complicar quan aquell va refusar cedir un compte bancari de l’ONG per dipositar les donacions d’ajuda a Assange, i, posteriorment, quan va negar-se a escriure un llibre de memòries al no arribar a un acord sobre el contingut, ja que Kampfner volia tenir llibertat editorial i no limitar-se a plasmar els pensaments del protagonista.

En un article, convidava a redreçar el debat en afirmar que la lluita entre WikiLeaks i les organitzacions prèviament aliades era “una llàstima”, que podia tenir conseqüències per a la llibertat d’expressió i instava els seus col·legues a deixar de centrar-se en ell i “moure el focus cap als assumptes rellevants”.

Kampfner els recordava que, gràcies a WikiLeaks, ara serà molt més difícil que els governs puguin ocultar informació d’interès públic i que les persones que viuen sota autocràcies han pogut saber el que el món pensa dels seus règims opressors. “Aquest és el llegat positiu. La resta, és una telenovel·la”, conclouia. 📌